

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Rantala, M., Rantala, J., Jylkkä, M. & Myllykangas, K. 2021. Turvallista lääkehoitoa perehdytysvideoiden avulla. Oamk Journal 56/2021.

<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021092447117>

Turvallista lääkehoitoa perehdytysvideoiden avulla

1.10.2021 - Rantala Minna, Rantala Johanna, Jylkkä Merja, Myllykangas Kirsi

Jokaisen potilaan oikeutena on saada turvallista ja kokonaisvaltaista lääkehoitoa. Lääkehoidossa tapahtuu silti merkittävä määrä poikkeamia, jotka voisivat olla estettävissä. Riittävällä ja vaikuttavalla perehdytyksellä on mahdollista vaikuttaa hoitohenkilökunnan lääkehoidon osaamiseen. Videot ovat suosittuja opetusvälineitä, joiden teossa voi hyödyntää luovuutta ja heittäytymistä lähes rajattomasti.

Virheet lääkehoidossa aiheuttavat potilaille merkittäviä haittoja maailmanlaajuisesti. Maailman terveysjärjestö WHO:n tiedot EU:n jäsenvaltioista kertovat, että lääketieteellisiä virheitä ja terveyteen liittyviä haittatapahtumia esiintyy 8–12 % sairaalahoidossa olevilla. Yhdysvaltain elintarvike- ja lääkevirasto FDA ilmoittaa, että lääkevirheet aiheuttavat ainakin yhden kuoleman joka päivä ja vahingoittavat noin 1,3 miljoonaa ihmistä vuodessa. Koko maailmassa lääkevirheistä aiheutuvien

kustannusten määrän on arvioitu olevan noin 1 % verran terveydenhuollon kokonaismenoista. [1]

Suomessa on osassa terveydenhuollon toimipaikoista käytössä vaaratapahtumien Haipro-järjestelmä, johon ilmoitetaan muun muassa lääkehoitoon liittyvät poikkeamat. Vuosina 2007–2017 eniten lääkehoidon ilmoituksia Haipro-järjestelmään on tullut anto-, jako- ja kirjaamisvirheistä. [2]

Virheitä tapahtuu esimerkiksi väärän lääkityksen tai väärän annoksen tilaamisessa, määräämisessä, jakamisessa, valmistelussa, antamisessa tai ottamisessa väärään aikaan. Lääkevirheitä voivat aiheuttaa muun muassa henkilöstöpula, potilaille annettu väärä tieto tai työntekijöiden väsymys, ylikuormitus tai heikko koulutus. Mikä tahansa näistä tai niiden yhdistelmä voi vaikuttaa haitallisesti lääkkeiden määräämiseen, jakeluun, kulutukseen ja valvontaan, mikä voi johtaa vakaviin haittoihin, vammaisuuteen tai jopa kuolemaan. [1]

Parhaimmillaan video valloittaa ja yllättää

Videon käyttäminen opetusvälineenä on tehokasta. Elävän kuvan ja äänen yhdistelmä vaikuttaa suoraan katsojan selkäyttimeen, aivoihin sekä tunteisiin ja järkeen. Videota on helppoa muokata ja levittää esimerkiksi verkossa, joten se on joustava väline opetuksessa. Videon avulla voi myös saavuttaa kohderyhmän, joka on tarkasti rajattu. Opetusmenetelmänä video on myös edullinen väline. [3]

On tutkittu, että hyvän videon tulee olla johdonmukainen ja ytimekäs. Lisäksi siinä tulee käyttää kuvia sekä visuaalisia esityksiä esimerkiksi kaavioita äänen kanssa asioiden havainnollistamiseksi. [4] Videon pituudella on yleensä myös vaikutusta siihen, tullaanko video katsomaan loppuun saakka. Hyväksi todettu keino on pitää video maksimissaan kahden minuutin mittaisena, jotta katsomisen kiinnostus säilyy loppuun saakka. Lisäksi videon tulee edetä loogisesti ja siinä täytyy olla selkeä tarina ja juoni. Videon alun tulee olla mielenkiintoinen ja koukuttava, kun taas keskikohdalla keskitytään olennaiseen asiaan. Lopussa ratkaisu voi olla yllättäväkin ja loppuhuipennuksen avulla pyritään herättämään katsojaa ajattelemaan uudella tavalla opitusta asiasta. [5]

Teatterista todellisuuteen

Oulun ammattikorkeakoulussa toteutetun projektin tarkoituksena oli tuottaa opinnäytetyönä [6] viisi perehdytysvideota lääkehoidon potilasturvallisesta toteuttamisesta ikääntyneiden palveluasumisen yksikön uusille työntekijöille. Tavoitteena oli yhtenäistää lääkehoidon toimintamalleja, parantaa lääkehoidon turvallisuutta sekä ennaltaehkäistä lääkityspoikkeamien syntyä. Lisäksi tavoitteena oli selkeyttää uusien työntekijöiden perehdytystä lääkehoitoon uudella tavalla.

Perehdytysvideot käsikirjoitettiin, kuvattiin ja editoitiin itse. Käsikirjoituksen sisältövalintoja ohjasi kohdeorganisaation HaiPro-tilastoissa esiin tulleet lääkepoikkeamat sekä niihin liittyvä näyttöön perustuva tieto, johon perehdyttiin erityisesti opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa työn tietoperustaa kirjoittaessa [6].

Katsojan mielenkiinnon herättämistä ja motivaatiota katsoa video loppuun saakka pidettiin tärkeänä [5]. Siksi perehdytysvideoiden alkuun käsikirjoitettiin ja kuvattiin alkusketsit [7] [8] [9] [10], joiden tarkoituksena oli paitsi vangita katsojan mielenkiinto, myös osoittaa tarkoituksellisesti karrikoiden lääkehoidossa usein

tapahtuvia poikkeamia. Sketsit kuvattiin greenscreen-taustaa vasten, joka mahdollisti taustan vaihtamisen halutunlaiseksi editoinnin yhteydessä. Näihin sketseihin valittiin mustavalkoinen värimaailma ja hieman epätodellinen tausta, jotta ne ovat myös visuaalisesti ymmärrettävissä huumorin avulla liioitelluiksi esimerkeiksi potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Sketsit kuvattiin yhteistyössä Ylivieskan seudun kansalaisopiston ja Ylivieskan teatteriyhdistyksen kanssa Elämystalo Artterilla.

Perehdytysvideoiden varsinaiset ohjeita antavat osiot kuvattiin Peruspalvelukuntayhtymä Kallion ikääntyneiden palveluasumisen yksikössä. Opinnäytetyön ohjaajat ja tilaaja esikatselivat editoidut videot, ja viimeisten muokkausten jälkeen ne luovutettiin yhteistyökumppanin käyttöön.

Valmiit videot saivat positiivisen vastaanoton

Viiden valmiin perehdytysvideon aiheina olivat: muistisairauden hoidossa käytettävän lääkelaastarin vaihto, lääkelistan lukeminen, keskushermostoon vaikuttavat sekä huumaavat lääkkeet ja laastarit, asukkaan tunnistaminen sekä lääkehoidon kirjaus. Videoiden alussa olevat sketsinpätkät ovat vapaasti

katsottavissa (video 1), mutta varsinaiset toimintaohjeet sisältävät perehdytysvideot ovat vain toimeksiantajan käytössä.

VIDEO 1. Perehdytysvideon sketsit

Palautetta videoista kerättiin ikääntyneiden palveluasumisyksikön hoitohenkilökunnalta. He arvioivat videoiden olevan selkeitä, konkreettisia ja opettavaisia. Videoiden laatua pidettiin hyvänä ja niiden todettiin opettavan uusia asioita. Myös alkusketsit saivat kiitosta. Niiden koettiin olevan ajankohtaisia, mielenkiintoisia ja laadukkaasti toteutettuja. Toimeksiantajan palaute videoista oli positiivista ja kannustavaa, ja yksikkö aikoi ottaa videot käyttöön tukeakseen lääkehoidon perehdytystä.

Rantala Minna, sairaanhoitajaopiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Rantala Johanna, sairaanhoitajaopiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Jylkkä Merja, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Myllykangas Kirsi, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Rantala, M. & Rantala, J. 2021. Perehdytysvideot lääkehoitoon uusille työntekijöille. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021081216992>

Lähteet

[1] WHO. 2017. WHO launches global effort to halve medication-related errors in 5 years. Hakupäivä 12.8.2021. <https://www.who.int/en/news-room/detail/29-03-2017-who-launches-global-effort-to-halve-medication-related-errors-in-5-years>

[2] Kuusisto, M., Sneek, S., Sova, P. & Härkänen, M. 2019. Lääkehoidon vaaratilanteet – mitä voimme oppia HaiPro-ilmoituksista. SIC! – Lääketietoa Fimeasta 1–2/2019, 22. Hakupäivä 13.9.2021. https://sic.fimea.fi/arkisto/2019/1-2_2019/riskilaakkeet-onko-niita-/laakehoidon-vaaratilanteet-mita-voimme-oppia-haipro-ilmoituksista

[3] Aaltonen, J. 2017. Käsikirjoituksen työkalut. Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. 3. p. Turenki: Hansaprint Oy.

[4] Federation University Australia. 2020. Tips for designing effective educational videos. Hakupäivä 1.12.2020. <https://federation.edu.au/staff/learning-and-teaching/elearning-hub/video-recording/tips-for-designing-video>

[5] Kuokkanen, A. 2019. Kuinka tehdä vaikuttavia opetusvideoita? Mediamaisteri. Hakupäivä 12.8.2021. <https://www.mediamasteri.com/blog/kuinka-tehda-vaikuttavia-opetusvideoita>

[6] Rantala, M. & Rantala, J. 2021. Perehdytysvideot lääkehoitoon uusille työntekijöille. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 12.8.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021081216992>

[7] Rantala, M., Rantala, J. & Myllykangas, K. 2021. Turvallinen lääkehoito?!? – Huumaavien ja keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden säilyttäminen. Video. Youtube. Hakupäivä 12.8.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=oKZnxt-sZNC>

[8] Rantala, M., Rantala, J. & Myllykangas, K. 2021. Turvallinen lääkehoito?!? – Lääkelaastarit. Video. Youtube. Hakupäivä 12.8.2021. https://www.youtube.com/watch?v=x9RHy_rZIOk

[9] Rantala, M., Rantala, J. & Myllykangas, K. 2021. Turvallinen lääkehoito?!? – Lääkelistat. Video. Youtube. Hakupäivä 12.8.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=pTU6XVeEWcl>

[10] Rantala, M., Rantala, J. & Myllykangas, K. 2021. Turvallinen lääkehoito?!? – Potilaan tunnistaminen. Video. Youtube. Hakupäivä 12.8.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=lgdHhmMqPOY>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 56/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Rantala Minna, Rantala Johanna, Jylkkä Merja, Myllykangas Kirsi

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021092447117>

Tiivistelmä: Lääkehoidossa tapahtuu merkittävä määrä poikkeamia, jotka voisivat olla estettävissä. Virheitä tapahtuu esimerkiksi väärän lääkityksen tai väärän annoksen tilaamisessa, määräämisessä, jakamisessa, valmistelussa, antamisessa ja ottamisessa väärään aikaan. Lääkevirheitä voivat aiheuttaa muun muassa työntekijöiden väsymys, ylikuormitus, henkilöstöpula, heikko koulutus ja potilaille annettu väärä tieto. Mikä tahansa näistä tai niiden yhdistelmä voi vaikuttaa lääkkeiden määräämiseen, jakeluun, kulutukseen ja valvontaan, mikä puolestaan voi johtaa vakaviin haittoihin, vammaisuuteen tai jopa kuolemaan. Tämä artikkeli perustuu toiminnalliseen opinnäytetyöhön, jonka tuotoksena syntyi viisi lääkehoidon perehdytysvideota yhtenäistämään lääkehoidon toimintamalleja, parantamaan lääkehoidon turvallisuutta sekä ennaltaehkäisemään lääkityspoikkeamien syntyä.